

De Kerstgeschiedenis

c Het Evangelie der lofzangen

**De liederen, die bij dit verhaal passend kunnen
worden gezongen, staan op liederenblaadje no K.
Men zie het „Woord vooraf” op bladzijde 5.**

In het eenvoudige stadje in Judéa, waar hij al jarenlang met zijn vrouw Elisabeth gewoond had, was de oude priester Zacharias thuisgekomen. Hij was naar Jeruzalem geweest, om daar — in de beurt zijner dagorde — zijn dienst in de tempel te vervullen Nu kwam hij thuis. Maar anders, dan hij heenging Elisabeth bemerkte dat onmiddellijk, toen ze hem begroette: haar man kon niet spreken! Hij was stom! Bedroefd en verbaasd, verschrikt ook, merkte ze dat.

En in de dagen, kort na zijn terugkomst, wist Zacharias haar mede te delen, wat er gebeurd was. Misschien wel doordat hij het verhaal, het droeve en toch blijde verhaal, voor haar opschreef op wastafeltjes

Hij was in de tempel geweest. Daar mocht hij de wierook branden op het reukofferaltaar in het Heilige: een heerlijke dienst, die een priester maar ééns in zijn leven ten deel viel. En toen hij eerbiedig bij het altaar stond met het reukwerk en de brandende kolen, had hij plotseling naast het reukaltaar een lichtende gestalte gezien: een engel!

De engel Gabriël was dat geweest.

Die was tot hem gezonden met een goddelijke boodschap.

Elisabeth en Zacharias hadden geen kind. Ze hadden vaak en vurig tot God om een kind gebeden, maar hun gebed was niet verhoord geworden en nu waren ze zó oud, dat ze op de vervulling van hun wens, op de geboorte van een eigen kind niet meer rekenden.

Gabriël was het goddelijk antwoord op hun bidden komen brengen. Hij had gezegd: „Wees niet bevreesd, Zacharias, want uw gebed is verhoord en uw vrouw Elisabeth zal u een zoon baren, en gij zult hem de

naam Johannes geven. Velen der kinderen Israëls zal hij bekeren tot den Heere, hunnen God. En hij zal voor Zijn aangezicht uitgaan in de geest en de kracht van Elia, om de harten der vaders te keren tot de kinderen en de ongehoorzamen tot de gezindheid der rechtvaardigen, ten einde den Heere een weltoegerust volk te bereiden.”

Zacharias had de belofte, die de engel hem verkondigde, niet dadelijk kunnen geloven — hij had een teken gevraagd, dat hem het geloven gemakkelijker maken zou. Hij had een teken gekregen — maar dat teken was tegelijkertijd een straf geweest. Hij zou stom zijn, hij zou niet kunnen spreken, totdat gebeurd zou wezen, wat de engel hem had aangezegd.

Zacharias had gevoeld en begrepen, dat die straf goed was. Want hij had niet getwijfeld aan een engelenwoord alleen, hij had aan Gods woord getwijfeld. Gods woord, dat Gabriël hem bracht en waarin Gabriël herinnerde aan Gods woord, door Gods profeten gebracht. Had niet eeuwen geleden reeds Maleachi gesproken — en bijna dezelfde woorden had Gabriël gebruikt ! — over den man, die als voorloper van den Messias komen zou, om de harten der vaders te keren tot de kinderen en de ongehoorzamen tot de gezindheid der rechtvaardigen? En had Maleachi dien voorloper ook niet genoemd Elia? Als gelovig Israëliet, als getrouw priester, kende Zacharias deze profetie toch! En nu Gods bode hem de vervulling daarvan kwam aankondigen, aarzelde hij om te geloven...!

Zo was Zacharias thuisgekomen: gestraft en beschaamd, maar vooral ootmoedig en blijde, omdat de Heere Zijn belofte vervullen ging en omdat in de vervulling van die belofte voor Zacharias en Elisabeth een bijzondere verhoring van hun gebed besloten lag. Zo wachtte Zacharias op de geboorte van zijn beloften zoon....

Vijf, zes maanden waren voorbij gegaan. Toen kwam in het huis van Zacharias en Elisabeth een onverwachte, een lieve gast: Maria, uit Nazareth. Vanuit het Noorden, vanuit Galiléa, was ze gekomen om haar verwante Elisabeth een bezoek te brengen. Ze wist van Elisabeths geheim: zij wist, dat Elisabeth een zoon krijgen zou. God had het haar laten boodschappen.

Maar veel heerlijker was Gods boodschap geweest, die haar zelve meer rechtstreeks betrof.

Dezelfde hemelbode, die aan Zacharias verschenen was, was ook in Nazareth gekomen. Daar had hij Maria gezegd: „Wees gegroet, gij begenadigde, de Heere is met u.” En toen ze, ontroerd door de verschijning en door de woorden, nog overlegde, wat die wondere woorden te betekenen hadden, was de engel doorgegaan: „Wees niet bevreesd, Maria; want gij hebt genade gevonden bij God. En zie, gij zult zwanger worden en een Zoon baren, en gij zult Hem de naam Jezus geven. Deze zal groot zijn en Zoon des Allerhoogsten genaamd worden, en de Heere God zal Hem de troon zijns vaders David geven, en Hij zal koning zijn over het huis van Jakob tot in eeuwigheid, en zijn koningschap zal geen einde nemen.”

Dat was de vervulling van Gods belofte aan Abraham, aan Izaäk, aan Jakob, aan Zijn volk Dat was de aankondiging van de geboorte van den Messias, den Zaligmaker van zondaren. Maria had in nederige overgave het hoofd gebogen en gezegd: „Zie de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede naar uw woord.” En kort nadat de engel van haar heen gegaan was, had Maria de reis ondernomen naar Juda, naar Elisabeth. Want met Elisabeth kon en wilde ze spreken over het heerlijk geheim, dat God haar geopenbaard had. Over de grote genade ook, die Hij aan Elisabeth en Zacharias schonk.

Maria bereikte Zacharias' stad, bereikte Zacharias'

woning. En toen Elisabeth de groet van Maria hoorde, waarmede deze de woning binnentrad, toen werd Elisabeth met den heiligen Geest vervuld. Luid sprak zij: „Gezegend zijt gij onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw schoot. En waaraan heb ik dit te danken, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt? En zalig is zij, die geloofd heeft, want wat vanwege den Heere tot haar gezegd is, zal volbracht worden.”

Maria hoorde die woorden — ze zonken diep in haar hart. En ze openden dat hart, zodat het uitbrak in een lofzang ter ere van God. Ter ere van God, Die een eenvoudig meisje zo grote genade schonk, dat zij de moeder van den Zaligmaker worden mocht; Die Zijn belofte aan de vaders, de belofte aan Abraham en diens nakomelingen gedaan, vervullen ging.

„Mijn ziel maakt groot den Heere, en mijn geest heeft zich verblijd over God, mijnen Zaligmaker, omdat Hij heeft omgezien naar de lage staat zijner dienstmaagd.

Want zie, van nu aan zullen mij zalig prijzen alle geslachten, omdat grote dingen aan mij gedaan heeft de Machtige.

En heilig is Zijn naam, en Zijne barmhartigheid van geslacht tot geslacht voor wie Hem vrezen.

Hij heeft een krachtig werk gedaan door Zijnen arm, en Hij heeft hoogmoedigen in de overlegging huns harten verstrooid; Hij heeft machtigen van de troon gestort en eenvoudigen verhoogd, hongerigen heeft Hij met goederen vervuld en rijken heeft Hij ledig weggezonden.

„Hij heeft zich Israël, Zijnen knecht, aangetrokken, om te gedenken aan barmhartigheid, — gelijk Hij gesproken heeft tot onze vaders.”

De gast uit Nazareth was enkele maanden gebleven; was weer naar huis teruggekeerd.

En wat Gabriël in de naam des Heeren aan Zacharias had beloofd, werd vervuld: de zoon van Zacharias en Elisabeth werd geboren. Familieleden en vrienden kwamen, toen het kind op de achtste dag zou worden besneden, toen het een naam krijgen zou. Ze spraken over die naam; en de naam Johannes, die Elisabeth zeide dat het kind dragen zou, keurden ze af. Niemand immers in de hele familie heette zo! En zij wisten niet, dat de engel die naam genoemd had; dat de engel gezegd had: „Gij zult hem de naam Johannes geven”. Wanneer Elisabeth dan niet haar zoon naar een van de familieleden wilde noemen, dan moest de vader, dan moest Zacharias maar beslissen, vonden zij. Dat be-
duidden ze den ouden priester. Die wenkte, dat hij een schrijftafeltje wilde hebben en met de ijzeren stift kraste hij in het was, waarmede het plankje bedekt was, de woorden: „Johannes is zijn naam.”

Op hetzelfde ogenblik kon Zacharias weer spreken! En het eerste wat hij sprak, het eerste wat hij zong was een loflied ter ere van God, Die naar Zijn volk omzag en aan dat volk verlossing bracht. Over den komenden Messias zong Zacharias; en over het voorrecht, dat zijn kind een profeet Gods zou mogen wezen om voor dien Messias uit te gaan, om voor dien Messias de weg te bereiden en van dien Messias tot het volk van Israël te spreken.

„Geloofd zij de Heere, de God van Israël, want Hij heeft omgezien naar zijn volk en heeft het verlossing gebracht, en heeft ons een hoorn des heils opgericht, in het huis van David, Zijnen knecht, — gelijk Hij gesproken heeft door de mond Zijner heilige profeten van oudsher — om ons te redden van onze vijanden en uit de hand van allen, die ons haten, om barmhartigheid te betonen aan onze vaders en te gedenken aan Zijn heilig verbond, aan de eed, die Hij zwoer aan Abraham, onzen vader, dat Hij ons zou geven, zonder vreze, uit

de hand der vijanden verlost, Hem te dienen, in heiligheden en gerechtigheid voor Zijn aangezicht, al onze dagen.

En gij, kind, zult een profeet des Allerhoogsten heten; want gij zult uitgaan voor het aangezicht des Heeren, om zijn wegen te bereiden, om aan Zijn volk te geven kennis van heil in de vergeving hunner zonden, door de innerlijke barmhartigheid van onzen God, waarmede de Opgang uit de hoogte naar ons zal omzien, om hen te beschijnen, die zitten in duisternis en schaduw des doods, om onze voeten te richten op de weg des vredes."

Vanuit Nazareth had — enkele maanden later — Maria opnieuw een verre tocht ondernomen. Moeten ondernemen Keizer Augustus, de machtige heerser over het Romeinse Rijk, had een bevel uitgevaardigd, dat de gehele wereld beschreven zou worden. Hij wilde op lange lijsten de namen van zijn onderdanen en hun bezittingen vermeld weten, om die te gebruiken, wanneer hij ze voor regeringsmaatregelen nodig hebben zou.

De onderdanen van Augustus, die in Palestina woonden, moesten, voor die beschrijving, gaan naar het dorp, van waar hun geslacht afkomstig was en waar zij misschien nog bezittingen hadden.

Zo was het gekomen, dat Maria met haar bruidegom, met Jozef, de lange reis van Nazareth naar Bethlehem, ver in het Zuiden, maken ging. Eerst trokken ze oostwaarts, Galiléa door, de Jordaan over. Dan, in het over-Jordaanse land, togen ze naar het Zuiden, om in de buurt van Jericho opnieuw de Jordaan over te steken en door het gebied van Judea naar Bethlehem te reizen. Naar Bethlehem, de oude stad, waar David was geboren, hun koninklijke voorvader.

Vol was het in Bethlehem, toen Jozef en Maria aan-

kwamen. Er waren daar veel méér gasten aangekomen, die voor de beschrijving in Bethlehem wezen moesten. En het was Jozef onmogelijk, om in de herberg plaats te vinden voor zich en voor zijn bruid. Hij was dankbaar, toen hem eindelijk onderkomen aangeboden werd in een verblijfplaats voor het vee van een Bethlehemsen boer.

Daar, in die eenvoudige stal, had het grote wonder plaats, dat de vervulling van Gods belofte was. Daar werd de Zaligmaker geboren. Wat God door de profeten aan Zijn volk had beloofd, wat Gabriël aan Maria in Nazareth had verkondigd, werd vervuld. „En zij baarde haren eerstgeboren Zoon en wikkelde Hem in doeken en legde hem in een kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg.”

Buiten, in het veld van Bethlehem-Efratha, was de nacht.

In die nacht bewaakten herders hun kudde. Stil was het om hen heen.... Hun vuren vlamden; boven hun hoofden schitterden duizenden sterren.

Plotseling een hemels licht! In brede bundel viel het naar omlaag. En in de omstraling van de heerlijkheid des Heeren stond een engel bij de herders.

Verbaasd en bevreesd keken de mannen op naar de lichtende gestalte.

Maar de engel zei tot hen: „Weest niet bevreesd, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk zal ten deel vallen: U is heden de Heiland geboren, namelijk Christus, de Heere, in de stad van David. En dit zij u het teken: Gij zult het Kind vinden in doeken gewikkeld en liggende in eene kribbe.”

Nauwelijks was de hemelse boodschapper uitgesproken of een talrijke menigte engelen, een grote hemelse legermacht, was bij hem. En over het stille veld van Efratha klonk het jubelende loflied van de

hemelbewoners, klonk de engelenzang: „Ere zij God in den hoge, en vrede op aarde voor mensen des welbehagens.”

Verwonderd en verblijd luisterden de herders

Toen verdween het licht — de hemel had zich achter de engelenscharen gesloten en opnieuw lag het veld in zwijgende rust.

Maar de herders bleven niet in deze eenzaamheid. Vol waren hun harten van de heerlijke boodschap, dat Gods belofte vervuld was; dat de Zaligmaker geboren was Vol waren hun harten van verlangen, om het Kind te zien, waarvan de engelen gesproken hadden.

Haastig stonden ze op en sloegen de weg in naar Bethlehem, naar de stad van David. Daar vonden ze in de stad Maria en Jozef, en het Kind liggende in een kribbe. Daar vertelden ze het wonder-heerlijke verhaal van de engelenverschijning, de engelen-boodschap, het engelen-lied En toen ze weer naar hun kudde terugkeerden, loofden en prezen ze God, om alles, wat ze hadden gehoord en gezien, gelijk het hun gezegd was.

De wondere Kerstnacht was voorbij, was dagen en weken geleden. Nog waren Jozef en Maria met het Kind Jezus in Bethlehem. Vanuit Bethlehem gingen ze naar Jeruzalem. Want in de tempel moest iedere eerstgeborene uit elk Israëlietisch gezin aan den Heere worden voorgesteld. Al de eerstgeborenen onder Israël waren des Heeren bijzonder eigendom: dat was zo sedert de grote Paasnacht, toen God de eerstgeborenen in Egypteland gedood had, om den Farao er toe te brengen, het volk Israël uit Egypte te laten wegtrekken. De eerstgeborenen der Israëlieten had de slaande engel toen gespaard, maar sedert die dag behoorden die eerstgeborenen in bijzondere zin den Heere toe.

32

En daarom moesten ze door een offer worden gelost, worden vrijgekocht.

Dat offer, die lossing gingen Jozef en Maria ook voor den Heere Jezus brengen. Tegelijk zouden zij dan het offer geven, dat nodig was voor de reiniging van Maria; het offer, dat iedere moeder in Israël brengen ging, wanneer ze van God den Heere een kindje had gekregen.

Groot was de gave niet, die Jozef en Maria schenken konden. Zij brachten het offer van de armen: een paar tortelduiven of twee jonge duiven.

Ze beklommen de tempelberg; Maria droeg het Kind Jezus. Bij den priester kwamen ze — die nam hun offer aan, om het den Heere aan te bieden. En terwijl ze nog in de tempel waren, kwam een oude man naar hen toe: Simeon, een grijsaard, rechtvaardig en vroom; een grijsaard, die een bijzondere belofte van den Heere gekregen had. Eén groot verlangen kende Simeon: het verlangen, om vóór hij stierf den Messias, den beloofden Verlosser te mogen aanschouwen. God had hem toegezegd, dat dat verlangen vervuld worden zou: dat hij de dood niet zou zien, eer hij den Christus des Heeren gezien had.

De Heilige Geest bracht Simeon in de tempel, juist toen Jozef en Maria daar waren met het Kind, dat de Heere aan Maria gegeven had; met het Kind, waarvan Gabriël had gezegd, dat het was de Zoon van God.

De oude Simeon kwam naar de kleine groep toegelopen. Hij nam het Kind uit Maria's armen. Een groot geluk doorstroomde hem: hier was de Beloofde! God had Zijn woord waar gemaakt. En vol dankbare blijdschap loofde Simeon God en zeide: „Nu laat Gij, Heere, uwen dienstknecht gaan in vrede, naar uw woord, want mijne ogen hebben uw heil gezien, dat Gij bereid hebt voor het aangezicht van alle volken: licht

tot openbaring voor de heidenen en heerlijkheid voor uw volk Israël.”

Jozef en Maria verwonderden zich over wat Simeon sprak.

Hoe kòn hij weten, Wie dit Kind was, anders dan door een openbaring des Heeren? De Heere had hem geopenbaard, dat dit Kind het heil, de zaligheid zou brengen aan alle volken. Al zou dat gaan door een weg van lijden en sterven. Al zou dat heil worden verworven aan het kruis

Ook van dat lijden sprak Simeon. Hij voorzegde Maria, dat een zwaard door haar eigen ziel gaan zou, dat zij smart zou gevoelen om wat haar Zoon zou lijden. Want slechts door lijden heeft de Heiland de heerlijkheid verworven: de heerlijkheid, die eens geschonken worden zal aan elk, die in Hem gelooft; de heerlijkheid, die Hijzelf zou ontvangen en ontvangen heeft, dáárin, dat God hem de heerschappij schenkt over de ganse schepping.

Nog eens zal een loflied klinken. Johannes verhaalt daarvan in het laatste Bijbelboek, de openbaring van Jezus Christus, welke Hij door de zending van zijn engel aan zijn dienstknecht Johannes heeft te kennen gegeven.

In een visioen, dat hem op het eiland Patmos geschonken werd, zag Johannes de hemel geopend. Daar aanschouwde hij God op Zijn troon, en òm Gods troon de vertegenwoordigers van de engelen, de schepping en de kerk. In de rechterhand van Hem, Die op de troon zat, aanschouwde Johannes een boekrol, met zeven zegelen verzegeld. Die boekrol bevatte het raadsplan Gods met de schepping. En niemand werd waardig bevonden de zegelen te verbreken en de rol te openen, dan het Lam, dat daar stond met de tekenen van Zijn dood; dan het Lam, staande als geslacht

De Heere Jezus Christus is dat Lam Gods. En dáár-
wordt Hij door God verheerlijkt, dat Hij het boek
openen mag, d.w.z. dat Hij uit Gods hand ontvangt
het bestuur over de wereld en het wereldgebeuren . . .

Toen de vertegenwoordigers van de schepping en
de kerk deze grote heerlijkheid van het Lam aan-
schouwden, wierpen zij zich voor Hem ter neer en
zongen een nieuw gezang, een gezang, waarin zij de
glorie en de eer verkondigden van Jezus Christus, die
in Bethlehem op aarde kwam om voor Zijn Kerk de
zaligheid te verwerven, om de schepping te verlossen
van de vloek van zonde en dood.

„Gij zijt waardig de boekrol te nemen en hare
zegels te openen; want Gij zijt geslacht en Gij hebt
(hen) voor God gekocht met uw bloed, uit elke stam
en taal en volk en natie; en Gij hebt hen voor onzen
God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters, en
zij zullen koningen zijn op de aarde.”

Zo zal de Kerk in eeuwigheid en heerlijkheid eren
haar Heiland en Koning, Die voor haar op aarde
kwam, gelegd werd in de kribbe en gehangen aan het
kruis; Die opstond uit de doden en voor de Zijnen het
leven verwierf — haar Heiland en Koning, door God
den Vader gekroond met eer en heerlijkheid.

1 Zó werd het Kerstfeest

A. Romijn

De meester had juist „amen” gezegd. Nu gingen de ogen open, ze gaven allemaal den onderwijzer een hand, wensten hem een prettige vakantie en stonden iets later te popelen in de gang. Hè, nu gauw naar buiten, waar de sneeuw hoog lag, nu fijn ravotten in die overvloedige, witte heerlijkheid, die je tintelende wangen en vingers bezorgde. Ja, wat was er mooier dan sneeuwfeest, wanneer je bedenkt, dat de school veertien dagen lang dicht blijft, dat het overmorgen Kerstfeest is?

„Kom Japie. Gauw jongen,” drong Wim aan, „zorg, dat we het eerst er uit zijn. Dan kunnen we de anderen net opwachten met een mooie bal. Reuze jong!”

De meester zag vanmiddag op de gang maar wat door de vingers. Anders had hij zeker het hele koppeltje weer terug gestuurd, zo roezig ging alles. Maar hij glimlachte. Sneeuw en ijs! Daar doet niemand wat tegen. Hij zag best, dat Japie en Wim niet op hun plaats in de rij liepen, maar vanmiddag zou hij maar niets zien

Met gejuich stormde de klas de school uit, handen groeven diep in de sneeuw, ogen glinsterden, stemmen klaterden door de winterlucht.

„Je zou niet zeggen, dat ze nog geen vijf minuten geleden met hun hele aandacht bij een mooi Kerstverhaal waren,” zei de onderwijzer tegen het hoofd.

„Jong goed, meneer Brouwer,” lachte deze, „jong goed. Maar het blijft wel in hun hart. Daar maak ik me geen zorg over!”

Wim had z'n bal gemaakt, Japie was niet achtergebleven. Hun klas was er nog niet eens helemaal, of

de projectielen suisdan al door de lucht, over en weer.

Japie zuchtte eens diep, tussen twee ballen door. Was er iets verrukkelijkers dan sneeuw! Dat was toch eigenlijk nog fijner dan schaatsenrijden; 't was haast gelijk aan jarig zijn. Maar veel tijd om na te denken, had hij niet, want weer regenden de sneeuwballen over hem heen. Ja, en dan moest je wel mee doen.

Plotseling een gejuich.

„Jongens, daar komt ,ouwe Koos' aan.”

Een ogenblik was het wat stiller. Ze keken de kant uit, waar „ouwe Koos” zou moeten zijn en waarlijk, daar zagen ze hem aankomen achter zijn karretje. Nu zou het feest pas volmaakt worden, want ,ouwe Koos' kon je het fijnst plagen van alle mensen, die maar te plagen vielen door een stel baldadige schooljongens.

Moeizaam achter zijn karretje kwam „ouwe Koos” door de sneeuw aanbaggeren. Het was een heel zware dag voor hem geweest. Midden in de winter gaven de mensen hun oude kranten niet zó gemakkelijk weg als anders. Dan hadden zij ze zelf te veel nodig, voor kachels aanmaken, voor aardappels toedekken, ja, wie weet, waarvoor al niet. Maar dan schoten er maar weinig over voor den oude-krantenman. Hij was koud, want zijn kapotte schoenen en zijn dunne kleren beschermden hem niet tegen vorst en sneeuw, zijn handen lagen haast verstijfd om de kruk van zijn wagentje. En al was zijn kar niet half vol, het ging door die verse sneeuw zo moeilijk. Hij liep hardop te mopperen. Dat deed hij haast altijd en daardoor was hij in het stadje een bekend straatype geworden, dat overal en altijd door de kinderen werd geplaagd. Hij liep nu zo helemaal verdiept in zijn eigen mopperijen, dat hij niet eens merkte, dat hij vlak bij een troep joelende kinderen terecht was gekomen.

Maar ineens, daar hoorde hij het, het spotliedje,
40

waar ze altijd mee begonnen en dat den ouden man tot woede bracht, stééds weer.

*Ha, daar heb je „ouwe Koos”,
Die heeft gezeten in de doos!*

Met een nijdig gebrom zette hij zijn wagentje neer en zijn oude ogen keken op.

Wacht eens, begon het daar weer? Nou zou hij ze. Maar een daverend gelach beantwoordde hem. Zo begon hij altijd: „Nou zal ik jullie!” en de sneeuwballen vlogen al om hem heen. Ze waren haast wel alle mis, maar de enkele, die hem raakten, brachten hem helemaal tot woede. En nu werd het pas ècht leuk.

„Ouwe Koos” bukte zich, al viel het niet mee voor zijn stijve rug. Hij graaide met zijn magere handen sneeuw bij elkaar. Maar op de middenweg lag juist al heel weinig. De jongens aan het lachen! Van louter pret werd Japie zo baldadig, dat hij met volle handen sneeuw naar den ouden man toeliep. Vlak bij hem begon te zingen:

*Ha, daar heb je „ouwe Koos”,
Die heeft gezeten in de doos!*

Toen riep hij:

„Hier ouwe, hier heb je sneeuw. Nu kun je teruggooien!” en hij gooide de sneeuw naar Koos toe, onderwijl snel de benen nemend.

Koos gromde als een gewond dier en deed een poging om Japie achterna te gaan, maar dat lukte niet. Och, het lukte immers nooit een van die belhamels te pakken te krijgen.

„Lafbekken,” schreeuwde hij, „blijf staan, als je durft. Dan zal ik je dan zal ik je Wacht maar, ik”

Hij ging weer terug naar zijn karretje, haalde onder een pak oude kranten een fles vandaan en deed, of hij die in de richting van de jongens wilde gooien. Schaterend van het lachen weken zijn kwelgeesten even achteruit en begonnen weer te zingen.

Dit bracht den ouden man buiten zichzelf en onder een stortvloed van scheldwoorden begon hij met de fles heel hard op de rand van zijn kar te slaan, tot ze brak. Koos pakte een tweede en liet die het lot van haar voorgangster delen en zeker zouden alle flessen dezelfde weg gegaan zijn, als niet de stem van een der jongens had geklonken:

„Weg jongens, daar komt een agent aan!”

Waarlijk, in de verte kwam een agent aanlopen, zelfs vrij snel. Maar toen hij bij „ouwen Koos” was, waren de jongens al lang verdwenen. In de verte kon je alleen nog hun gejoel horen.

„Ik zal ze vermoorden. Ja vast, dat doe ik, dat tuig!”

„Kom Koos, niet zo mopperen,” zei zacht de agent, „ik zou maar naar huis gaan. Je moet je niet zo kwaad maken.”

„Niet kwaad maken?” barstte het oude mannetje los, „kom jij liever wat eerder, dat je me beschermen kunt. Maar jullie zijn allemaal het zelfde gezeten in de doos hoe durven ze nooit een dag gezeten, nooit Duivels zijn het, duivels en de politie? Mooie politie zijn jullie, komen als het te laat is Maar ik zal m’n eigen politie wel zijn, ik zal ze vermoorden. Als ik ze te pakken krijg Wacht maar!”

Van den agent nam hij geen notitie meer. Hij vatte zijn karretje weer beet en sjokte verder, allerlei verwensingen mompelend aan het adres van de jongens en van de politie.

De agent zei ook maar niets meer. Met den zó bozen oude viel niet te praten. Schelden deed hij altijd.

Maar, hij zou een beetje met hem meelopen, dan konden in elk geval de jongens niet op een andere plaats hun slachtoffer weer opwachten. Ver was het trouwens niet eens. Bij een bouwvallig huisje liet Koos zijn wagentje staan en begon de kranten af te laden.

Hij bracht de pakken naar binnen, sloot toen zorgvuldig de deur weer en ging zijn karretje wegbrengen.

„Jongens, het is half zes. Ik ga naar huis!” Japie nam afscheid van zijn kameraden. Morgenochtend zouden ze elkaar op het Kerkplein weer treffen en dan forten gaan bouwen. Nu ging hij heerlijk voldaan naar huis. Hè, dat kon fijn worden. Ze aten thuis erwtensoep — „snert” met een kluif — dan na het eten een uurtje met zijn mooi boek dicht bij de kachel, lekker laat naar bed en dan — morgen wéér pret!

Wat een heerlijke middag hadden ze gehad. Op school was het zo fijn geweest. Kerstfeest in de klas was altijd weer mooi. Dan kregen ze een kaarsje voor zich op de bank, het prachtige Kerstevangelie werd verteld en daarna volgde altijd nog een verhaal. Ze hadden een kerstkransje gekregen en dat smaakte in de klas nog lekkerder dan thuis. En daarna . . . ! Wat hadden ze een dolle pret gehad met elkaar en met dien „ouwen Koos”. Heerlijk gewoon! Nee, als de vakantie doorzette, zoals het begin was, dan werd het één reeks van prettige dagen. Alleen . . . Japie kon wel voelen, dat hij moegespeeld was; tjonge, wat waren zijn benen zwaar.

Toen hoorde hij plotseling achter zich zwaar hijgen. Net wilde hij omkijken om te zien, wat er aankwam, toen hij een koude hand in zijn nek voelde en een versleten stem hoorde zeggen:

„Dat had ik niet kunnen denken, dat ik er ooit een in mijn handen zou krijgen. Nou gaat ie d'r aan ook!”

Een ogenblik zakte Japie de schrik als lood in zijn

benen. Zijn knieën knikten en het leek wel, of hij zo in elkaar zou zakken. Maar het volgend moment begreep hij al, dat het enige, wat hem redden kon, was — zich losrukken en weghollen, heel hard weghollen.

Maar „ouwe Koos” had best gevoeld, wat Japie dacht en hij had ook zijn andere hand in gebruik genomen. Nee, dit jong zou hem niet ontsnappen. Hij keek nog eens goed.

Ja, het was dezelfde, die hem vanmiddag sneeuw in het gezicht had gegooid en vlak bij dat gemene liedje had gezongen. Mooi, mooi! Nu kwam de afrekening. En wel piepte en hijgde hij, toen Japie, zonder een woord te spreken, worstelde om los te komen, maar hij hield vast.

„Ja, manneke, probeer het maar! Het zal je niet lukken Nu ga jij met „ouwe Koos” mee en die zal het je voor je hele leven afleren om zo te treiteren „Ouwe Koos” zal nu zelf voor politie spelen en voor rechter ook!”

Japie schrok van de klank in de stem van den ouden man en keek schichtig even op zij. Toen hij de gezichts-uitdrukking van Koos zag, wist hij genoeg. Nog nooit had hij een gezicht gezien, dat zo vertrokken was van woede. De jongen begon te huilen, te smeken of de oude man hem los wou laten, maar „ouwe Koos” gaf geen antwoord meer. Hij scheen niet eens te horen, wat Japie tegen hem zei. Hij bromde allerlei onverstaaanbare woorden in zijn baard, maar liet geen ogenblik de greep van zijn handen iets verslappen.

Ze waren bij het huisje. „Ouwe Koos” moest de sleutel pakken en liet één hand even los. Dat was Japie’s laatste kans. Hij gaf een ruk, maar Koos hield vast. Samen rolden ze over de grond. De oude man kwam boven op zijn belager terecht. Uit zijn keel kwam nu een dreigend gegrom en Japie hoorde hem zeggen:

„Als je nog één keer probeert om weg te lopen, dan zal ik je Verstaan?”

Het klonk zo verschrikkelijk, dat Japie zich niet meer durfde verroeren en nu maar alles over zich liet komen, verlamd van angst, grote angst.

Koos krabbelde moeilijk weer overeind, Japie vasthoudend. Hij maakte de deur open en duwde den jongen voor zich uit. Onmiddellijk sloot hij de deur weer en deed er de grendel op. Japie huiverde en in zijn angst begon hij te bidden:

„O Heere, wil me helpen Genade, o God. Dit is zo erg Ik heb zo'n berouw. Heere, breng mij weer veilig thuis verlos mij uit dit gevaar en ik zal nooit meer O God, genade, om Jezus' wil!”

Ze kwamen in een klein kamertje. De oude man maakte licht en Japie zag, dat zij zich in de grootst mogelijke rommel bevonden. Overal stonden pakken oude kranten, overal lagen oude flessen. Op een wrakke tafel lag een stuk brood, daarnaast een groot mes. De hele omgeving maakte Japie nog banger dan hij al was.

„Meneer, ik heb er zo'n spijt van Ik zal het nooit meer doen!” begon hij met bibberende stem. De oude man gaf geen antwoord, duwde den jongen tegen een groot pak kranten, dat in een hoek stond, pakte een stoel en ging recht tegenover hem zitten. Zijn gezicht was nog steeds grimmig en in zijn ogen lag een vreemde gloed.

„Meneer genade!” kermde Japie, met dikke tranen in zijn ogen.

„Ouwe Koos” zei nog steeds niets. In zijn borst piepte en hijgde het, zijn mond beefde. Eindelijk sprak hij.

„Genade? Ja, dat zou je wel willen Nooit genade voor jou Heb jij geweten, wat genade was, jij en je kornuiten? Jij al helemaal niet Ik weet best, dat jij de ergste was van allemaal Ja, jullie denken allemaal, dat „ouwe Koos” gek is. Maar „ouwe Koos” is niet gek. Nee, zeker niet. Dat zul je merken, jij. Ha, nou ik je heb, ik zal je, ik zal je”

Een moment was het weer stil. Met ogen, wijd open van angst, stond Japie „ouwen Koos” aan te kijken. Wat zou er met hem gebeuren?

„Zo, en zing jij nu eerst maar eens dat mooie versje voor me, dat je vanmiddag ook zo goed kende, hè?”

Schril lachte de oude. Japie sloot de ogen. Dat versje, dat zou hij hier nooit dŭrven zingen, dan vermoordde de oude man hem misschien wel.

„Genade meneer,” kreunde hij weer.

De oude lachte niet meer. Zijn gezicht trilde en dreigend klonk het: „Zingen, jongen! Zingen van ,ouwe Koos’, die in de doos gezeten heeft Zingen dat gemene liedje, of”

Zingen? Nu zingen? Dàt liedje, dat geméne spotliedje? Nóóit, dat zou Japie nooit meer dŭrven zingen, hier, noch ergens anders.

„Ouwe Koos” kwam op Japie af. Hij hoorde weer de adem van den man dicht bij zich; kijken durfde hij niet meer.

„Heere God, help mij. Red mij, ik ben zo bang”

Zingen, dat móest hij. Dat kòn hij niet. Toch zóu het moeten. En ineens wist hij, wat hij zingen moest: het lied, waar ze vanmiddag op school mee geëindigd waren: En bevend klonk zijn stem door het kamertje:

*Heerlijk klonk het lied der engelen,
In het veld van Efratha*

„Nee!” riep ,ouwe Koos’, „dat niet!” Maar Japie hoorde het niet eens. Hij zong door, omdat hij niet anders meer kòn.

*Ere zij God in den Hoge!
Looft den Heer, halleluja!
Vrede zal op aarde dagen,
God heeft in den mens behagen,
Zalig, die naar vrede vragen:
Jezus geeft die! Hoort zijn stem!*